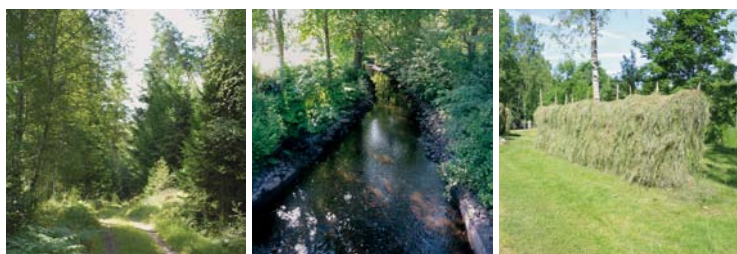

Herrljunga- Gäsenebygdens pilgrimsleder

Leden är väl utmärkt med stolpar och informationstavlor samt lådor med kompletterande information. I lådorna finns bl.a. ytterligare beskrivningar av lokala sevärdheter som inte fått plats i den här foldern.

Detta är en anpassning till A4-format av den tryckta kartan och kan skrivas ut på de flesta skrivare.

Hembygdsvärdarna i
Herrljunga-Gäsenebygden

Svenska kyrkan

LEADER
SJUHÄRAD

Produktion: evlösa.se, Bernitt Bengtsson

Eriksberg

1. Eriksbergs g:a kyrka - började byggas av Erik Jedvardsson - Erik den Helige och Sveriges nationalhelgon - på 1100-talet och slutfördes av hans son Knut Eriksson efter faderns död 1160.

Kyrkan har en välbevarad romansk plan. Här finns unika romanska kalkmålningar från tiden då kyrkan byggdes samt en "Jakobs stega" i absidfönstret. Här finns också en kopia av det berömda relikskrin som enligt den gamla Västgötalagens biskopslängd skall ha skänkts av Skarbiskopen Bengt den Gode på 1100-talet.

Norra Säm

2. Hällkistan i Skogsbo - har sitt ursprung från den yngre stenåldern för ungefär 4.000 år sedan

Det som gör hällkistan i Skogsbo särskilt intressant är att det är en s.k. tvåkammars kista. En skiljevägg som skapar ett förrum och sedan en större gravkammare. Hällkistan i Skogsbo är en av Skandinavien bäst bevarade.

Hällkistan hittades under odlingsarbeten den 7 oktober 1910 och utgrävningen genomfördes 1913. Då hittades tre stycken lerkärl varav det ena var helt oskadat. Totalt hittades 99 protokollförda föremål. Samtliga dessa förvaras på Historiska museet i Stockholm.

3. Norra Säms kyrkoruin - "Och kan man utan rysning betrakta dessa Helgedomar in- och utvändigt och ej finna, att visserligen ingen sämre moderkyrka letas upp varken i Skarborgs eller Älvsborgs län."

Så beskrivs de båda medeltidskyrkorna i Skölvene och Norra Säm på en sockenstämma i Skölvene år 1828. Detta var också början till slutet för dem. Den gamla kyrkan i Skölvene revs och kyrkan i Norra Säm lämnades att förfalla.

Norra Säms kyrka byggdes på 1200-talet, och beskrivs år 1829 som liten och mörk av kh A.J. Lundqvist. Kyrkan fick förfalla fram till 1920-talet då olika initiativ togs för en upprustning. År 1932 restaurerades hela kyrkoruinen.

Kyrkan hade en klocka, som tillsammans med övriga inventarier, hamnade i den då nybyggda kyrkan i Skölvene. År 1955 flyttades klockan hem igen, denna gång till en nyuppförd klockstapel. Kyrkklockan skänktes 1726 av ägaren till Sämsholm, friherre Diedrick von Khöler. Övriga inventarier som fanns i Norra Säms kyrka som ljusstakar, nattvardskärl, brudkrona etc finns numera i Skölvene kyrka och hade skänkts av Chatarina Bjelke i slutet av 1600-talet då hon var ägare till Sämsholm.

Hov

4. Hovs hembygdstuga - som drivs och förvaltas av Hovs Hembygdsvärd, arrangeras aktivitetss dagar under sommarhalvåret. Där kan besökarna provbaka tunnbrödsbakor, smaka kaffe och kakor eller kanske fynda på loppismarknaden. Man kan även gå en vandringsstig på en eller två km i grönskande lövskogsmiljö.

Ring 0513-507 37 för att få stugan öppnad.

5. Brudföljet - i utkanten av Annelund, ca 500 m från Hovvägen, vid den så kallade Kyrkvägen mellan Hov och Annelund ligger flera

1. Eriksbergs g:a kyrka

2. Hällkistan i Skogsbo

Hällkistan's stora kammare

3. Norra Säms kyrkoruin

Norra Säms kyrkoruin

4. Hovs hembygdstuga

märkliga fornlämningar. Ett gravfält i formation av ett antal resta stenar har gett namnet Brudföljet. Stenarna står som om de vore människor i ett följetåg med brudparet tillsammans med vigselförrättaren i täten.

Offerstenen - Hov lär under hednatiden varit en betydande offerplats. Kanske var det kring "Offerstenen" som ligger ca 150 m söder om Brudföljet, som man på sin tid höll högtidsretualer åt Oden och Tors och Frejs ära.

6. Guldsmedsgårdens Pionodling - blomningstiden börjar omkring 20 maj och pågår till 10 juli.

Mer information finns på www.guldsmedsgarden.se

7. Hovs kyrka - Medeltidkyrka från 1100-talet centralt belägen i Hovs by.

Skölväna

8. Fogels jordkula - Nils Johansson kallades i dagligt tal Fogel. Han var murare och hade troligen murat jordkulans stenfot som är identisk som den var på den tiden. När Fogel blev gammal och inte orkade sköta sig själv blev han såld på auktion år 1888, då till lägsta budande. Han kom till skomakare Lundgren på Vitaheden men dog redan 1889. Hembygdsföreningen har återuppfört jordkulan som var helt raserad. Den invigdes 1987 av Gunnar Arnborg. Ring 0513-720 37 för att få jordkulan öppnad.

9. Skölväna hembygdsstuga

är uppförd i mitten av 1700-talet. Prover som tagits på ekplankorna

visar att ekarna började växa på 1300-talet.

Stugan stod tidigare i Mosslanda by, Skölväna men blev flyttad till hembygdsbacken 1929. De ca 250 föremålen är insamlade från bygden. Skölväna hembygdsförening, som bildades 1928, vårdar stugan.

Ring 0513-720 37 för att få stugan öppnad.

Mosslanda Pub - här kan du äta och övernatta se www.mosslanda.se; info@mosslanda.se.

Södra Björke

10. Södra Björke kyrka - den första kyrkan, som låg på samma plats, byggdes troligen på 1100- 1200 talet då dopfunten i sandsten är daterad till före 1250. Den nya kyrkan byggdes 1774 efter ritningar av Carl Fredrik Adelcrantz, efter att den gamla kyrkan blivit för liten och var i dåligt skick. En del av nordvästra hörnets väggar användes till den nya kyrkan. Inredningsarbetet drog ut på tiden och kyrkan invigdes 1779.

Kyrkan lär vara ritad med torn men har en klockstapel på kyrkogården. Enligt en sägen rymde byggmästaren med en del av byggkassan så vapenhus och sakristian byggdes först 1921.

Södra Björke är en gammal plats och det finns ett antal fornlämningar, järnåldersgravar, en domarring, resta stenar. Man kan konstatera att många fornlämningar röjts bort i samband med att man odlade fram nya åkrar. Det har hittats en del fornyfynd som stenyxor och flintyxor, flintdolkar, flintsåg. Det finns fosilåkrar = medeltidsåkrar och Södra Björke ligger i ett Silurområde, här växer b.l.a. hassel, olvon, blåsippor.

5. Brudföljet

7. Hovs kyrka

8. Fogels jordkula

9. Skölväna hembygdsstuga

Hembygdsstugan inifrån

10. Södra Björke kyrka

Jällby

11. Jällby kyrka - kyrkans timrade väggar, det romanska taket och takstolen pekar på att kyrkan kan vara äldre än från 1600-talet, vilket den senaste dateringen gjort gällande. Är den äldre från 1100-talet - i så fall är kyrkan den äldsta träbyggnaden i världen.

Kyrkportarna är bara 150 cm höga så glöm inte att kröka ryggen! För fönstren hänger det gardiner vilket är ovanligt i ett kyrkorum. De äldsta föremålen inne i kyrkan är b.l.a. dopfunten i två delar och av sandsten med centralt uttömningshål som gör att den är daterad senast år 1250, ett litet flygelskåp med bild av jungfru Maria från år 1275 som tillhörde den ursprungliga altarprydnaden, samt en träskulptur av en biskop från ca 1450.

Herrljunga tätort

12. Haraberget - här ligger hembygdsparken, här har en gammal by från 1700-1800-talet byggts upp som består av ett 15-tal byggnader. Parken ligger i vacker natur på sluttningen ner mot ån Nossan. Socknens första skola ligger inom parkområdet - den enda byggnad som är kvar på sin ursprungliga plats. Herrljungas första stationshus - ett av Sveriges troligen äldsta; Håkansgårdsstugan, byggd på 1700-talet, med sina tidstroget möblerade rum.

Aktuella aktiviteter i hembygdsparken finns på www.herrljunga.se. Från Haraberget fortsätter leden söderut på Jällbyleden mot Jällby gamla träkyrka; norrut går leden genom samhället och upp mot Karla by. Strax söder om Karla by ansluter leden från Lödöse-Skara.

Hackebergsskogen

13. Fårahytan - Vid sjön Grästorpasjön, eller snarare söder om densamma, finns en "söahytta" - natthärbärge för får som vallade på skogsbyte - samt för trötta vandrare som kom längs hålstigarna alt. klövjestig.

Alldeles vid uppgången till hyttan finns en stig som leder ner till sjön. Där vattnades djur som gick med på halvågen. Densamma ansluter till en djupare halvåg som var vandringsled mot Skara alt. sydväst ut och anknäring till Lödöse handelscentrum.

14. Galgbacken - Norr Strängbetong Herrljunga, vandringsled förbi Knallen vidare mot gamla länsgränsen hittar vi Hackebrona, ett ca 100 m långt vadställe där man lagt ut stockar och ris i mossen så att människor och djur kunde vada över relativt torrskodda. Numera en farbar bilväg. Vidare efter vadstället finns ett bronsåldersröse som man kallar Galgen. Här var Laske härads avrättningsplats sedan urminnes tider. Vidare leder vägen mot Karla by där vandringsleden knyts samman med vandringsled från Lödösehället.

15. Hålväg - är en sorts fornlämning som består av en fåra i marken där en forntida väg gått fram. Fåran har bildats av slitage från hovar, klövar och fötter, samt av förstärkande regnvattenserosion. När en väg på grund av upprepande slitage blev för "dikig" eller på annat sätt obekvämlig, valde man att gå vid sidan om och därför kan man i hålvägstäta områden ofta se flera parallella stråk intill varandra.

11. Jällby kyrka

12. Haraberget hembygdspark
Herrljungas första stationshus

12. Haraberget hembygdspark
Olofstorpsstugan

13. Fårahytan
i Hackebergsskogen

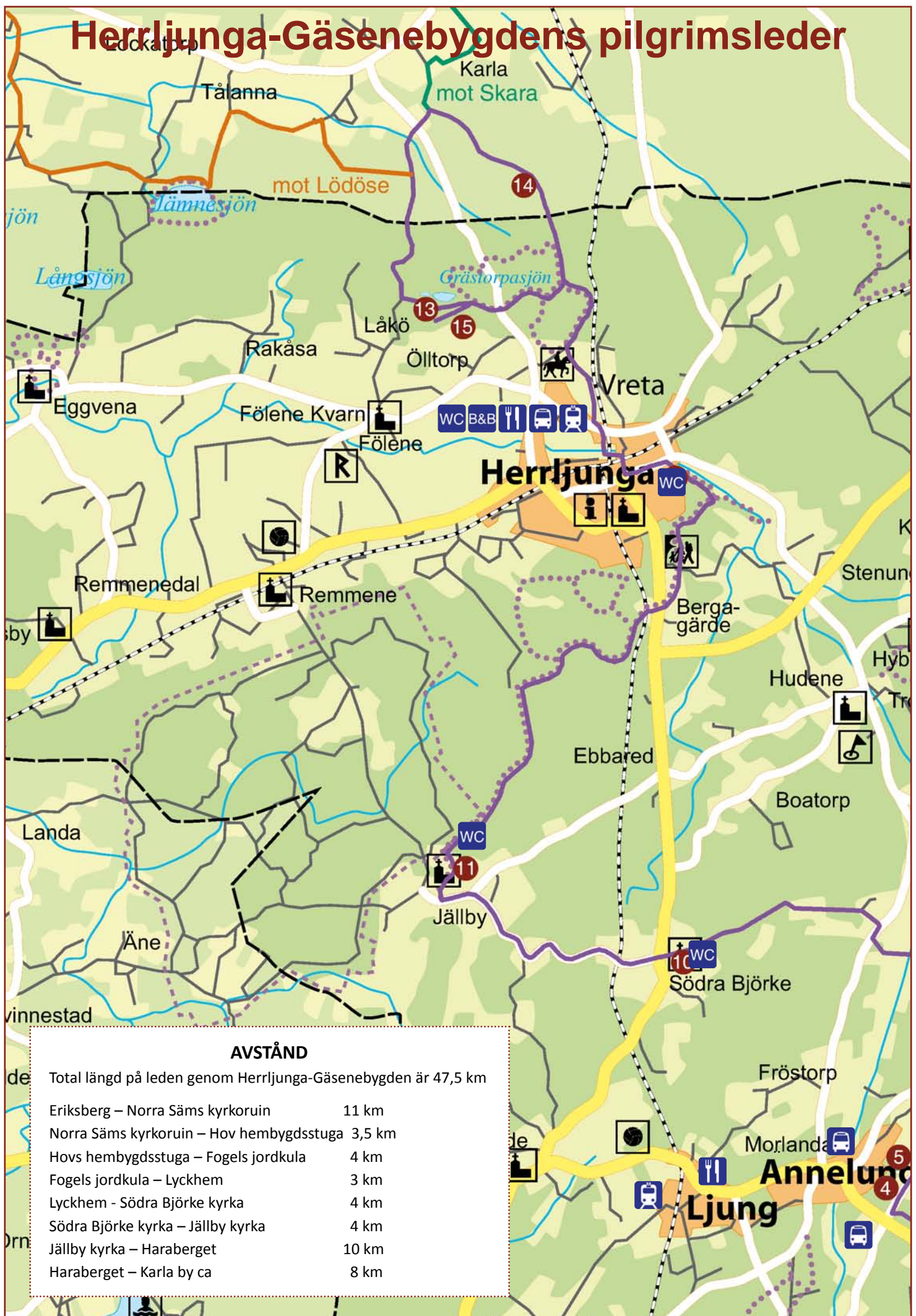

14. Galgbacken
i Hackebergsskogen

15. Hålväg
i Hackebergsskogen

Herrljunga-Gäsenebygdens pilgrimsleder

AVSTÅND

Total längd på leden genom Herrljunga-Gäsenebygden är 47,5 km

Eriksberg – Norra Säms kyrkoruin	11 km
Norra Säms kyrkoruin – Hovs hembygdsstuga	3,5 km
Hovs hembygdsstuga – Fogels jordkula	4 km
Fogels jordkula – Lyckhem	3 km
Lyckhem - Södra Björke kyrka	4 km
Södra Björke kyrka – Jällby kyrka	4 km
Jällby kyrka – Haraberget	10 km
Haraberget – Karla by ca	8 km

TECKENFÖRKLARING och INFORMATION

 Allmänna kommunikationer - buss, tåg

 Mat, servering

 Övernattning med frukost

 Toalett

Ledmarkeringar

 Herrljunga-Gäseleden

 Referensmarkering, textinformation

Pilgrimspasset - stämpel för Pilgrimspasset finns vid Jällby kyrka

Anslutande leder

 mot Lödöse

 mot Skara

 mot Falbygden

Övernattning

Eriksberg, gamla prästgården - övernattning, kök, dusch. Möjlighet att köpa frukost, meddelas vid bokning som görs hos Ulla: 0515-430 00 eller Inger: 0515-430 50

Mosslanda - övernattning och frukost, för info och kontaktuppgift se www.mosslanda.se

